

Wyniki monitoringu sichrawy karpackiej *Pseudogaurotina excellens*

sichrawa karpacka *Carabus zawadzki* (fot. S. Szafraniec)

1. Sprawozdanie z monitoringu sichrawy karpackiej *Pseudogaurotina excellens* w Polsce

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

4024 sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens*

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w regionie biogeograficznym alpejskim

3. Koordynatorzy główni: obecni i w poprzednich badaniach

2006-2007: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2013: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2018: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

4. Koordynatorzy krajowi: obecni i w poprzednich badaniach

2006-2007: Robert Rossa

2013: Robert Rossa

2018: Robert Rossa

5. Współpracownicy: obecni i w poprzednich badaniach

2006-2007: brak

2013: brak

2018: brak

6. Eksperti lokalni: obecni i w poprzednich badaniach

2006-2007: Bartłomiej Cukier, Robert Rossa, Stanisław Szafraniec

2013: Robert Rossa, Stanisław Szafraniec

2018: Jakub Goczał, Robert Rossa, Stanisław Szafraniec

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, to czy mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

2006-2007: VI, VII, VIII, IX

2013: VI, VII, VIII, IX

2018: VI, VII, VIII, IX, X

8. Liczba stanowisk i obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań:

Tab. 1A. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* w regionie biogeograficznym alpejskim, monitoring **skończony**

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba stanowisk gatunku <u>sichrawa karpacka</u> <i>Pseudogaurotina excellens</i> monitorowanych w latach	Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
2006-2007	2006-2007	21	-	-	-	Brak
2013-2014	2013	19	0	7	9	W 2013 r. listę stanowisk powiększono o kolejne 7 zlokalizowanych w obszarach: Ostoja Babiogórska (4), Ostoja Popradzka (1), Pieniny (1) i Tatry (1)
2015-2018	2018	20	0	1	8	W 2018 r. monitoringiem objęto te same stanowiska co w roku 2013 oraz dodano stanowisko na obszarze Małe Pieniny

Tab. 1B. Liczba obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* w regionie biogeograficznym alpejskim, monitoring **skończony**

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem <u>sichrawa karpacka</u> <i>Pseudogaurotina excellens</i> monitorowanych w latach	Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
2006-2007	2006-2007	4	-	-	-	Stanowiska monitorowane w latach 2006-2007 znajdowały się na terenie obszarów: Ostoja Babiogórska, Małe Pieniny, Tatry i Na Policy
2013-2014	2013	5	1	2	-	W 2013 r. nie monitorowano stanowiska w obszarze Małe Pieniny, a włączono do monitoringu stanowiska w obszarach Pieniny i Ostoja Popradzka
2015-2018	2018	6	-	1	-	W 2018 r. badano stanowiska na tych samych obszarach, co w r. 2013 oraz dodatkowo skontrolowano stanowisko na terenie Małych Pienin.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała;

W pracach monitoringowych w roku 2018 (podobnie jak w roku 2013) zastosowano metodykę opisaną w przewodniku metodycznym GIOŚ. Metodyka ta różni się nieco od zastosowanej w pierwszym etapie prac monitoringowych w latach 2006-2007 w zakresie przyjętych wskaźników stanu populacji i siedliska. W latach 2006-2007 badano 3 wskaźniki stanu populacji (liczebność - dla imagines i larw, a także określano liczbę zasiedlonych krzewów wraz z liczbą żerowisk czynnych i opuszczonych, strukturę płciową i stan zdrowotny obserwowanych owadów doskonałych) oraz 5 wskaźników siedliskowych: powierzchnię, stopień zakrzaczenia (zarośnięcia przez roślinność krzewiastą i drzewiastą), dostępność miejsc rozrodu, bazę pokarmową i fragmentację siedliska. W metodyce opisanej w przewodniku zrezygnowano z określania 2 wskaźników populacyjnych (struktury płciowej i stanu zdrowotnego imagines i larw) a w przypadku wskaźników stanu siedliska zrezygnowano z określania powierzchni. Pozostałe wskaźniki opisujące siedlisko zostały doprecyzowane i ustalono ich ostateczną terminologię. Wskaźnik "stopień zakrzaczenia" rozdzielono na dwa elementy: konkurencję i warunki świetlne, które uzupełniono o dane opisujące stopień ocienienia dna lasu. Wskaźnik "fragmentacja siedliska" zmieniono na "spójność siedliska". W niezmienionej formie pozostały wskaźniki: dostępność miejsc rozrodu i baza pokarmowa.

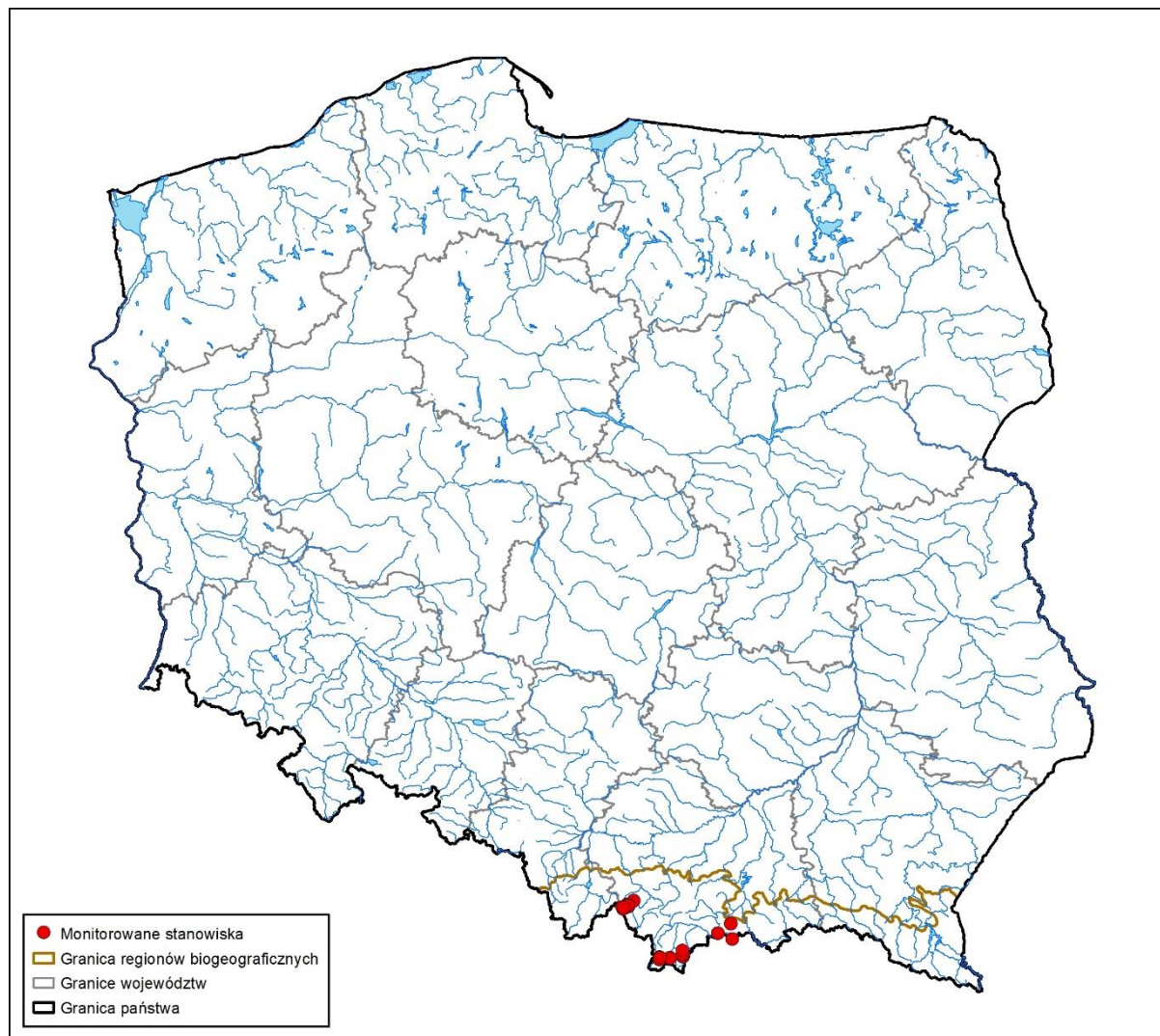
10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia

W 2018 r. prace monitoringowe prowadzono na 20 stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim. Kontroli poddano te same stanowiska co w roku 2013 oraz powrócono po ponad 10 latach z badaniami na stanowisko „Wysokie Skałki” zlokalizowane w obszarze Małe Pieniny. Pomimo intensywnych poszukiwań nie stwierdzono żadnych oznak występowania gatunku sichrawa karpacka na terenie Pienin i Małych Pienin. Pomimo tego obszary te powinny być objęte dalszym monitoringiem. W Pieninach poszukiwania gatunku należy kontynuować na północnych stokach gór Macelowa oraz Nowa, a także w rejonie Facimiech i w dolinie Pienińskiego Potoku. W Małych Pieninach badania należy prowadzić dalej na tym samym wyznaczonym przed laty stanowisku. Na obszarach Na Policy, Ostoja Babiogórska i Ostoja Popradzka zaleca się, aby monitoring prowadzić w kolejnych cyklach badawczych na tych samych stanowiskach. Największe zmiany obejmują Tatry. Ponieważ proces rozpadu świerczyn na tym obszarze ma już charakter wielkopowierzchniowych zmian, konieczne jest wyznaczenie nowych stanowisk. Ponadto na skutek silnych wiatrów w grudniu 2013 r. stanowiska zlokalizowane w Dolinie Kościeliskiej i częściowo w rejonie Doliny Filipka nie przedstawiają w tym momencie żadnej wartości naukowej. Nie mogą być traktowane jako reprezentatywna próba do oceny stanu siedliska i gatunku na tym obszarze. W Tatrach docelowo kontroli powinno być poddawanych w sumie 9 stanowisk (po trzy w części zachodniej, centralnej i wschodniej). Monitoring należy kontynuować na stanowisku „Brama Kantaka” i „Dolina Filipka”. Pozostałe 7 stanowisk będzie wytypowanych w następnym etapie prac. Poszukiwania gatunku proponuje się prowadzić w Dolinie Białki, w rejonie Doliny Białego i w rejonie Doliny Kościeliskiej i Chochołowskiej. W celu lepszego poznania rozprzestrzenienia gatunku na obszarze polskich Karpat, można rozszerzyć badania o tereny okolic Nawojowej i Łabowej, rejon od Krynicy po Tylicz, a także góry Pilsko i Barania Góra.

Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych

2. Sprawozdanie z monitoringu siczrawy karpackiej *Pseudogaurotina excellens* w regionie biogeograficznym alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku siczrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika*/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku siczrawa karpacka <i>Pseudogaurotina excellens</i> na stanowiskach											Suma monitorowanych stanowisk			
		Liczba stanowisk z daną oceną:														
		FV			U1			U2			XX		poprzednio	teraz		
		poprzednio	teraz	2018	poprzednio	teraz	2018	poprzednio	teraz	2018	poprzednio	teraz				
2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018		
Populacja	liczebność	2	7	1	3	3	-	7	-	9	9	9	10	21	19	20
	liczebność (pośrednio na podstawie "śladów" obecności)	3	-	-	8	-	-	2	-	-	2	-	-	15	-	-
	*stan zdrowotny	9	-	-	1	-	-	5	-	-	6	-	-	21	-	-
	*struktura płciowa	1	-	-	-	-	-	3	-	-	15	-	-	19	-	-
	*struktura wiekowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	6	-	-
	zasiedlone krzewy	-	5	4	-	5	8	-	5	8	-	4	-	-	19	20
	żerowiska czynne	-	2	-	-	4	6	-	-	10	-	13	4	-	19	20

	Parametr: Populacja	2	8	3	10	5	7	7	5	10	2	1	-	21	19	20
Siedlisko gatunku	baza pokarmowa	12	10	9	9	9	10	-	-	1	-	-	-	21	19	20
	dostępność miejsc rozrodu	13	5	7	8	14	7	-	-	6	-	-	-	21	19	20
	*fragmentacja siedliska	17	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	21	-	-
	*jakość siedliska	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-
	konkurencja	-	9	6	-	8	10	-	2	4	-	-	-	-	19	20
	*powierzchnia siedliska	16	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	21	-	-
	spójność siedliska	-	15	13	-	3	5	-	1	2	-	-	-	-	19	20
	warunki świetlne	-	17	13	-	1	4	-	1	3	-	-	-	-	19	20
	*zarastanie przez drzewa i krzewy	12	-	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	19	-	-
	Parametr: Siedlisko gatunku	14	2	1	7	15	9	-	2	10	-	-	-	21	19	20
Perspektywy ochrony		10	10	7	11	7	6	-	1	6	-	1	1	21	19	20
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		5	1	-	14	12	7	-	6	13	2	-	-	21	19	-

*Wskaźniki badane wyłącznie w 2006-2007 r.

Uwaga: W 2006-2007 roku badano 8 wskaźników, które w kolejnych etapach badań zmodyfikowano, aktualnie oceny dokonuje się na podstawie 8 wskaźników.

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* - monitoring **skończony**

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>sichrawa karpacka</u> <i>Pseudogaurotina excellens</i>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
liczebność	-	-	-	-	-	-	8	9	2	19
zasiedlone krzewy	-	-	-	3	-	3	4	-	12	19
żerowiska czynne	-	-	-	2	-	2	11	2	4	19
Parametr: Populacja	-	-	-	6	1	7	1	-	11	19
baza pokarmowa	-	-	-	3	-	3	-	-	16	19
dostępność miejsc rozrodu	2	-	2	7	-	7	-	-	10	19
konkurencja	1	-	1	-	3	3	-	-	15	19
spójność siedliska	1	-	1	3	1	4	-	-	14	19
warunki świetlne	1	-	1	4	2	6	-	-	12	19
Parametr: Siedlisko gatunku	1	-	1	8	1	9	-	-	9	19
Perspektywy ochrony	-	-	-	3	2	5	1	-	13	19
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	7	-	7	-	-	12	19
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Stan siedliska i populacji gatunku <i>Pseudogaurotina excellens</i> należy uznać za stabilny. Populacja gatunku podlega okresowym zmianom (fluktuacjom), jednak w tej formie jest to proces naturalny i nie budzący niepokoju. Obserwowane pogorszenie wielu wskaźników i parametrów na terenie Tatr jest faktem, lecz w tym przypadku należy mieć na uwadze to, że prace monitoringowe wykonywane są na bardzo małej liczbie stanowisk, z których dodatkowo znaczna część została „zniszczona” przez trudne do przewidzenia czynniki abiotyczne									

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym alpejskim na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczebność

Porównując aktualne wyniki badań z poprzednimi wynikami z lat 2006-2007 i 2013 wartość wskaźnika "liczebność" kształtowała się na podobnym poziomie. Ponieważ kilka stanowisk kontrolowano na przełomie lata i jesieni (stanowiska tatrzańskie) nie stwierdzono imagines gatunku. Z kolei na stanowiskach w Ostoi Popradzkiej i Babiogórskiej nie zawsze obserwowano rojące się imagines, dlatego dla części z nich (Ostoja Babiogórska) wystawiono ocenę "XX". Należy w tym przypadku zaznaczyć, że w 2018 r. przyjęto by do „liczebności” zaliczać także tzw. tegoroczne żerowiska opuszczone. Zliczając otwory wylotowe, wykonane przez wygryzające się z żerowisk owady, można podać dokładną liczbę osobników, jaka rozwijała się w konkretnym miejscu. Od wielu już lat regularnie gatunek obserwowany jest na stanowiskach w Ostoi Babiogórskiej (stanowiska: Perć Przyrodników, Orawska Droga) i Na Policy. Pomimo intensywnych poszukiwań nadal nie odnaleziono jednoznacznych oznak występowania sichrawy karpackiej na stanowiskach Kosarzyska (Pieniny) i Wysokie Skałki (Małe Pieniny). Obserwowane fluktuacje w liczebności gatunku na stanowiskach są naturalnym procesem i obecnie nie są dowodem na zły stan jego populacji.

Zasiedlone krzewy

Niemal na każdym stanowisku stwierdzano ślady żerowania larw sichrawy karpackiej. Wyjątkiem są stanowiska Kosarzyska i Wysokie Skałki, gdzie nie odnaleziono żadnych żerowisk *P. excellens*. Wśród odnotowanych żerowisk znaczna ich część odnosi się do tzw. żerowisk starych. Na ich podstawie nie można wnioskować o stanie populacji, a jedynie o przybliżonym okresie, w którym występował na stanowisku ten gatunek chrząszcza. Niska wartość tego parametru jest także wynikiem przyjętej metodyki. Kontrolę gatunku na stanowisku prowadzi się do momentu stwierdzenia pierwszych okazów lub żerowisk czynnych. Można przyjąć, że na stanowiskach z Ostoi Babiogórskiej, Na Policy częściowo Tatr (Brama Kantaka, Dolina Filipka) wartość tego wskaźnika jest niedoszacowana (zaniżona). Znaczny spadek liczby zasiedlonych krzewów stwierdzono na niemal wszystkich tatrzańskich stanowiskach (wyjątkiem jest Dolina Filipka, gdzie odnaleziono kilka żerowisk opuszczonych, w tym też tzw. tegorocznych). W tym jednak przypadku ocena wskaźnika jak i całego parametru jest wynikiem zmian, jakie zachodzą na obszarze Tatr na skutek postępującego procesu zamierania świerczyn.

Żerowiska czynne

W porównaniu do poprzednich okresów kontroli odnotowano spadek liczby żerowisk czynnych. Najwyższą ocenę wskaźnik ten uzyskuje niezmiennie na stanowiskach Perć Przyrodników, Orawska Droga i Na Policy. Na pozostałych stanowiskach z Ostoi Babiogórskiej stwierdzone niższe wartości nie dowodzą o pogarszającym się stanie populacji gatunku a jedynie są wynikiem przyjętej metodyki. Podobnie jak w przypadku wyżej omówionych wskaźników, kontrolę gatunku na stanowisku (za wyjątkiem rojących się imagines) prowadzi się do tzw. pierwszego stwierdzenia. Po wykazaniu żerowisk czynnych, świeżych śladów żerowania larw, kontrolę przerywano, aby nie

uszkodzić innych żerowisk. Na 6 stanowiskach (z 7 monitorowanych) zlokalizowanych na terenie Tatr na wszystkich stwierdzono spadek wartości tego wskaźnika. Jest to wynik zmian jakie zaszły na terenie Doliny Kościeliskiej i Doliny Filipka na skutek katastrofalnych wiatrów w grudniu 2013 r.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Baza pokarmowa

Największe, negatywne zmiany, jakie odnotowano w tym roku badań stwierdzono na prawie wszystkich tatrzańskich stanowiskach. Niemal całkowitemu zniszczeniu uległy stanowiska Polana Kopka, Przednia Kopka, Wściekły Żleb. Istotne pogorszenie wartości wskaźnika odnotowano także na stanowiskach Polana Zazadnia oraz kilku stanowiskach z Ostoi Babiogórskiej (Szumiąca Woda, Tablica). Głównymi czynnikami odpowiedzialnymi za taki są: zmiany klimatyczne, obniżenie poziomu wód gruntowych (postępujące osuszanie terenu), zmiany w budowie i składzie gatunkowym drzewostanu głównego. Mają one negatywny wpływ na stan zdrowotny wiciokrzewu czarnego i tym samym na wielkość bazy pokarmowej gatunku owada.

Dostępność miejsc rozrodu

Wraz ze spadkiem liczby krzewów wiciokrzewu czarnego na stanowiskach zmniejszyła się również liczba dostępnych miejsc rozrodu larw. Zamieranie starszych okazów w znacznym stopniu ogranicza warunki rozwoju siewki karpackiej. Wskaźnik ten nie uległ większym, istotniejszym zmianom jedynie na stanowiskach w Ostoi Babiogórskiej i Na Policy. Na wszystkich stanowiskach w Tatrach oraz w Pieninach i Małych Pieninach, na skutek postępującego rozpadu świerczyn wskaźnik ten uległ pogorszeniu.

Konkurencja

W porównaniu do badań z 2013 r. stwierdzono znaczne pogorszenie oceny tego wskaźnika. Zmiany dotyczą prawie wszystkich stanowisk. Najlepsze warunki panują na stanowiskach Górny Płaj 3 i Na Policy. Na pozostałych stanowiskach w Ostoi Babiogórskiej (za wyjątkiem stanowisk: Szumiąca Woda i Tablica) i na stanowisku w Ostoi Popradzkiej, wskaźnik ten uległ pogorszeniu w minimalnym stopniu.

Spójność siedliska

Podobnie jak w przypadku wyżej omówionych wskaźników charakteryzujących siedlisko także "spójność siedliska" uległa znacznym zmianom. Pogorszenie oceny tego wskaźnika to przede wszystkim wynik postępującego procesu zamierania świerczyn. Największe negatywne zmiany dotyczą stanowisk w Tatrach, a w szczególności: Polana Kopka, Przednia Kopka, Wściekły Żleb, Polana Zazadnia, Las Brzanówka. Źle oceniono także zmiany na stanowiskach w Pieninach i w Ostoi Babiogórskiej: Kosarzyska, Szumiąca Woda i Tablica. w 2018 r.

Warunki świetlne

Znaczne rozrzedzenie górnego piętra lasu, czyli zmiany w tzw. zwarcu koron, w dużym stopniu zmieniły warunki świetlne. Na stanowiskach, gdzie w wyniku negatywnego oddziaływania wiatru doszło do znacznego, a w kilku przypadkach całkowitego usunięcia lasu, wskaźnik ten oceniono bardzo negatywnie. Na

stanowiskach pozbawionych osłony górnego piętra lasu (Polana Kopka, Przednia Kopka, Wściekły Żleb, częściowo Brama Kantaka oraz Las Brzanówka i Polana Zazadnia), bardzo gwałtownie zamierają krzewy *Lonicera nigra*. Jedynym stanowiskiem, na którym wskaźnik ten nie uległ istotniejszym zmianom i kształtuje się na właściwym poziomie, jest stanowisko Górny Płaj 3.

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Najistotniejszymi oddziaływaniami, jakie kształtują stan populacji gatunku owada oraz mają wpływ na siedlisko to: konkurencja i gospodarka leśna, a na stanowiskach znajdujących się w pobliżu szlaków turystycznych dodatkowo: turystyka i wandalizm. Wydawać by się mogło, że wpływ gospodarki leśnej będzie niewielki, ponieważ znaczna liczba stanowisk zlokalizowana jest na terenie Parków Narodowych lub rezerwatów, to jednak z powodu postępującego procesu rozpadu drzewostanu głównego prace te należy traktować, jako bardzo ważny czynnik. Naturalnie prowadzone są one w zdecydowanie mniejszym zakresie (intensywności) niż w tzw. lasach gospodarczych (stanowisko Skałka). Z tego też powodu w 2018 r. uogólniono to oddziaływanie. Wyszczególnianie takich prac jak usuwanie martwych i umierających drzew czy też odnawianie lasu po wycince często stanowią tylko etap w większym procesie prac związanych z wykonywaniem zadań z zakresu np. hodowli lasu. Największy i niestety negatywny wpływ tego czynnika stwierdzono na terenie Tatr. Zaznaczyć jednak należy, że intensywność prac realizowanych na stanowiskach: Wściekły Żleb, Polana Kopka, Przednia Kopka, Las Brzanówka, Polana Zazadnia jest wynikiem szkód, jakie powstały w drzewostanie głównym w ostatnich latach. Silne, a niekiedy wręcz katastrofalne wiatry przyspieszają proces zamierania na terenie Karpat drzewostanów świerkowych. Kolejną istotną zmianą w porównaniu do badań wykonanych w 2013 r. jest uszczegółowienie oddziaływania opisywanego pierwotnie jako „konkurencja”. W 2018 r. wskazano, że właściwsze będzie określenie "międzygatunkowa interakcja wśród roślin". Czynnikiem ten będący bezpośrednim skutkiem zmian wywołanych przez wiatr i gospodarkę leśną ma bardzo duży wpływ na stan populacji sичrawy karpackiej oraz jakość siedliska. Inną grupą oddziaływań są szkody powstałe na skutek bezpośredniego oddziaływania człowieka. Do najważniejszych zaliczono wandalizm i turystykę. Negatywny wpływ odnotowano na stanowiskach: Kosarzyska, Dolina Filipka, Orawska Droga, Perć Akademików, Perć Przyrodników. Uszkodzane są fragmenty lub całe krzewy *Lonicera nigra*. Ważne jest również kolekcjonowanie. Niepokojenie przebywających na roślinach żywicielskich lub przelatujących między nimi owadów, często ma duży, negatywny wpływ na przebieg rójki. Ponadto odławianie okazów, może doprowadzić do załamania się rójki i w konsekwencji wyeliminowanie gatunku na stanowisku. Podkreślić warto, że w przypadku kolekcjonowania najniebezpieczniejszą formą jest odłów owadów prowadzony przez dłuższy czas. Należy pamiętać, że sичrawa karpacka należy do grupy owadów o krótkim okresie pojawu. Rójka w danym miejscu trwa przeciętnie 2-3 tygodnie. Wymienione oddziaływania na monitorowanych stanowiskach mają jednak bardzo ograniczony zasięg i dotyczą niemal wyłącznie okazów lub całych grup wiciokrzewu czarnego rosnących w bliskim sąsiedztwie szlaków turystycznych. W 2018 r. nowym oddziaływaniem, które negatywnie wpłynęło na stan siedliska było koszenie traw (Kosarzyska). Podczas wykonywania tego zabiegu przez nierozwagę usunięto całą grupę wiciokrzewu czarnego.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

Wśród przewidywanych zagrożeń, które będą miały negatywny wpływ na populację gatunku owada oraz siedlisko to przede wszystkim konkurencja (międzygatunkowe interakcje wśród roślin) oraz gospodarka leśna. W największym stopniu oddziaływania te będą miały znaczenie na wszystkich monitorowanych stanowiskach zlokalizowanych na terenie Tatr (Wściekły Żleb, Przednia Kopka, Polana Kopka, Polana Zazadnia, Brama Kantaka, Las Brzanówka, Dolina Filipka). W rejonie Doliny

Kościeliskiej z prac leśnych istotnymi oddziaływaniami będzie usuwanie martwych drzew oraz prowadzenie prac odnowieniowych. Z koeli w rejonie Doliny Filipka postępujący proces rozpadu świerczyn może doprowadzić już w krótkim czasie do całkowitego wylesienia tego terenu. Intensywność zmian na poszczególnych stanowiskach może być dodatkowo zwiększona przez trudne do przewidzenia czynniki abiotyczne takie jak: wiatr, czy susza. Negatywny wpływ oddziaływania „konkurencja” ma również miejsce na stanowisku Skałka (Ostoja Popradzka), Tablica, Szumiąca Woda (Ostoja Babiegórska) i Wysokie Skałki (Małe Pieniny). Na zbliżonym poziomie powinny utrzymać się dwa kolejne oddziaływania, czyli „wandalizm” i „turystyka”. Podobnie jak w poprzednich latach, czynniki o silnym negatywnym wpływie będą miały ograniczony zasięg.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym alpejskim - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

W porównaniu do badań przeprowadzonych w 2013 r. ocena stanu populacji uległa pogorszeniu na 7 stanowiskach. Największe zmiany odnotowano na stanowiskach znajdujących się na terenie Tatr (przede wszystkim Wściekły Żleb, Polana Kopka, Przednia Kopka) oraz części stanowisk zlokalizowanych w rejonie Babiej Góry (Tablica, Szumiąca Woda). Na kolejnych kilku stanowiskach: Na Policy, Skałka, Perć Akademików, Orawska Droga, Górny Płaj 3, Perć Przyrodników stwierdzone różnice były niewielkie. Pomimo tego, że parametr ten uzyskał złą ocenę na niemal połowie stanowisk to stan populacji szychrawy karpackiej na terenie Polskich Karpat należy uznać za właściwy. Odnotowane zmiany są wynikiem postępującego na terenie Karpat procesu zamierania świerczyn. Gwałtowne zmiany wielu czynników klimatycznych i środowiskowych w sposób bezpośredni mają wpływ na stan populacji gatunku owada. Okresowe zmiany liczebności gatunku są jednak procesem naturalnym i aktualnie nie są powodem do niepokoju.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Podobnie jak w przypadku populacji parametr ten na niemal połowie stanowisk uległ istotnemu pogorszeniu. Na jego ocenę miały wpływ przede wszystkim niekorzystne zmiany jakie miały miejsce na terenie Tatr. Usunięcie drzewostanu głównego skutkowało pogorszeniem ocen wszystkich 6 wskaźników. Na stanowiskach zlokalizowanych w rejonie Babiej Góry, Policy i Ostoi Popradzkiej aktualna ocena siedliska na poszczególnych stanowiskach jest porównywalna do ocen z poprzedniego etapu monitoringu.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

W ogólnym ujęciu można przyjąć, że parametr „ochrona gatunku” pozostaje od początku prowadzonych badań na niezmiennym, zadawalającym poziomie. Ponieważ większość stanowisk zlokalizowana jest na terenach objętych różnymi formami ochrony, prowadzone prace np. z zakresu gospodarki leśnej nie ograniczają przyjętych działań ochronnych. Perspektywy ochrony gatunku na większości stanowisk są na poziomie FV lub U1, co należy interpretować jako wynik dobry. Pewne problemy dotyczą w ostatnich latach głównie stanowisk zlokalizowanych na terenie Tatr. W tym rejonie względnie dobre warunki panują jeszcze na stanowiskach Brama Kantaka i Dolina Filipka.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Ogólna ocena ochrony gatunku na stanowiskach od początku prowadzonych badań monitoringowych ulega pogorszeniu. Przeprowadzone w 2018 r. prace dowodzą, że najgorsza sytuacja panuje na terenie Tatr i kilku stanowiskach w Ostoi Babiogórskiej (Tablica i Szumiąca Woda). Ocenę zaniżają również wyniki stanowisk Kosarzyska i Wysokie Skałki. Należy jednak pamiętać, że monitorowane powierzchnie nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu gatunku w całym regionie biogeograficznym, a jedynie na poszczególnych stanowiskach. Dodatkowo przyjęta bardzo zachowawcza metoda kontroli gatunku, w znacznym stopniu zaniża tę ocenę.

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudoqaurotina excellens*- monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <i>sichrawa karpacka Pseudoqaurotina excellens</i> na poszczególnych stanowiskach*											
						Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						W roku 2006-2007	w roku 2013	w roku 2018	W roku 2006-2007	w roku 2013	w roku 2018	W roku 2006-2007	w roku 2013	w roku 2018	W roku 2006-2007	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie	4830	Brama Kantaka	-	U1	U2	-	U1	U1	-	FV	U1	-	U1	U2
2.	PLC120001	Tatry	małopolskie	257	Dolina Filipka	U1	U1	U1	U1	U1	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1
3.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	3	Górny Płaj 1	U2	U1	U1	FV	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2
4.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4	Górny Płaj 2	U2	-	-	FV	-	-	U1	-	-	U1	-	-
5.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	5	Górny Płaj 3	U2	FV	U1	FV	FV	FV	U1	FV	FV	U1	FV	U1
6.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	6	Górny Płaj 4	U1	FV	U1	U1	U1	U2	FV	FV	FV	U1	U1	U2
7.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4832	Jaworzyna	-	FV	U2	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U1	U2
8.	PLC120002	Pieniny	małopolskie	4828	Kosarzyska	-	XX	U2	-	U1	U2	-	XX	U2	-	U2	U2
9.	PLC120001	Tatry	małopolskie	258	Krokiew 1	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-
10.	PLC120001	Tatry	małopolskie	259	Krokiew 2	U2	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-
11.	PLC120001	Tatry	małopolskie	260	Las Brzanówka	FV	U2	U2	U1	U2	U1	U1	U2	U2	U1	U2	U2
12.	PLH120012	Na Policy	małopolskie	237	Na Policy	U1	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1
13.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	7	Orawska Droga	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	FV	FV	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

14.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	8	Perć Akademików	U1	-	-	FV	-	-	FV	-	-	FV	-	-	
15.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	9	Perć Przyrodników	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	FV	FV	U1	U1	U1	
16.	PLC120001	Tatry	małopolskie	262	Polana Kopka	U1	U2	U2	FV	U1	U2	FV	FV	U2	FV	U2	U2	
17.	PLC120001	Tatry	małopolskie	263	Polana Zazadnia	U1	U2	U2	U1	U1	U2	FV	U1	U2	U1	U2	U2	
18.	PLC120001	Tatry	małopolskie	266	Przednia Kopka	U1	U2	U2	FV	U2	U2	FV	U1	U2	FV	U2	U2	
19.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4833	Przy Potoku	-	FV	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	
20.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie	4829	Skałka	-	U1	U1	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1	
21.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	10	Skreń Ratowników	U2	-	-	FV	-	-	U1	-	-	U1	-	-	
22.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4834	Szumiąca Woda	-	U1	U2	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U1	U2	
23.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4831	Tablica	-	FV	U1	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U1	U2	
24.	PLC120001	Tatry	małopolskie	268	Tarasówka	XX	-	-	FV	-	-	U1	-	-	XX	-	-	
25.	PLC120001	Tatry	małopolskie	269	Wściekły Żleb	U1	U2	U2	FV	FV	U2	FV	FV	U2	FV	U2	U2	
26.	PLH120025	Małe Pieniny	małopolskie	248	Wysokie Skałki	XX	-	U2	FV	-	U1	FV	-	XX	XX	-	U2	
27.	PLC120001	Tatry	małopolskie	270	Zadnia Kopka	U2	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-	
28.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	11	Żmijowisko	U2	-	-	FV	-	-	U1	-	-	U1	-	-	
Suma poszczególnych ocen stanowisk						FV	2	8	3	14	2	1	10	10	7	5	1	-
						U1	10	5	7	7	15	9	11	7	6	14	12	7
						U2	7	5	10	-	2	10	-	1	6	-	6	13
						XX	2	1	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						21	19	20	21	19	20	21	19	20	21	19	20	
Uwagi: We wstępnym etapie prac (2006-2007) monitorowano 21 stanowisk, w roku 2013 kontroli poddano 19, a w 2018 r. 20 stanowisk																		

* Brak oceny oznacza, że stanowisko nie było badane w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem zielonym wyróżniono zmianę oceny z niższą na wyższą, kolorem pomarańczowym – z wyższej na niższą (są to zmiany dotyczące dwóch ostatnich etapów prac). Kolorem niebieskim zaznaczono oceny bez zmian we wszystkich trzech etapach prac.

Inne uwagi:

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika*/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>sichrawa karpacka</u> <i>Pseudogaurotina excellens</i> w obszarach Natura 2000												Suma monitorowanych obszarów			
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną:															
		FV			U1			U2			XX			poprzednio		teraz	
		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz					
		2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	
Populacja	liczebność	-	-	1	2		1	-	-	1	1	-	1	3	-	4	
	stan zdrowotny	1	-	-	1		-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	
	struktura płciowa	-	-	-	1		-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	
	struktura wiekowa	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	występowanie	1	-	-	1		-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	
	zasiedlone krzewy	-	-	1	-		2	-	-	1	-	-	-	-	-	4	
	żerowiska czynne	-	-	-	-		2	-	-	1	-	-	1	-	-	4	
	Parametr: Populacja	1	-	1	1		2	-	-	1	1	-	-	3	-	4	
Siedlisko gatunku	baza pokarmowa	1	-	3	2		1	-	-	-	-	-	-	3	-	4	
	dostępność miejsc rozrodu	-	-	1	3		3	-	-	-	-	-	-	3	-	4	
	fragmentacja siedliska	3	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	
	konkurencja	-	-	-	-		3	-	-	1	-	-	-	-	-	4	
	powierzchnia siedliska	3	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	
	spójność siedliska	-	-	3	-		1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
	warunki świetlne	-	-	3	-		1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	

	zarastanie przez drzewa i krzewy	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
	Parametr: Siedlisko gatunku	2	-	-	1	-	3	-	-	1	-	-	-	3	-	4
Perspektywy ochrony		3		3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	4
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		1		-	1	-	3	-	-	1	1	-	-	3	-	4

* Wskaźniki badane wyłącznie w latach 2006-2007

Uwaga: W 2013 roku nie sporządzono raportów dla obszarów Natura 2000.

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* - monitoring **skończony**

Nazwa parametru /Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>sichrawa karpacka</u> <i>Pseudogaurotina excellens</i>									Suma obszarów Natura 2000, których monitoring powtarzano
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			Zmiana z oceny XX	Zmiana na ocenę XX	Brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem				
Parametr: Populacja	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2
Parametr: Siedlisko Gatunku	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	1	1	-	-	1	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Stan siedliska i populacji gatunku <i>Pseudogaurotina excellens</i> należy uznać za stabilny. Populacja gatunku podlega okresowym zmianom (fluktuacjom), jednak w tej formie jest to proces naturalny i nie budzący niepokoju. Obserwowane pogorszenie wielu wskaźników i parametrów na terenie Tatr jest faktem, lecz w tym przypadku należy mieć na uwadze to, że prace monitoringowe wykonywane są na bardzo małej liczbie stanowisk, z których dodatkowo znaczna część została „zniszczona” przez trudne do przewidzenia czynniki abiotyczne									

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Stanowiska monitorowane w 2018 r. były zlokalizowane na terenie 6 obszarów Natura2000 (Ostoja Babiogórska, Ostoja Popradzka, Tatry, Na Policy, Pieniny, Małe Pieniny). Liczba stanowisk w poszczególnych obszarach wahała się od 1 do 9 (Ostoja Babiogórska). Dla 2 obszarów Natura 2000 (Małe Pieniny i Pieniny) nie przygotowano raportów; w każdym z tych obszarów badano po jednym stanowisku i na żadnym z nich nie stwierdzono gatunku. Stanowiska monitorowane w latach 2006-2007 znajdowały się na terenie 4 obszarów Natura 2000 (Ostoja Babiogórska, Małe Pieniny, Tatry i Na Policy), przy czym nie sporządzono raportu rocznego dla obszaru Na Policy. W roku 2013 kontrolowane stanowiska zlokalizowane były na terenie 5 obszarów. Sichrawę karpacką wykazano z 4 obszarów (Ostoja Babiogórska, Ostoja Popradzka, Na Policy i Tatry).

III.A.1. Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym alpejskim

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach Natura 2000

Liczebność

Gatunek notowany z 4 obszarów. W kolejnych okresach badawczych stwierdzany na podstawie pojedynczych obserwacji. Najwięcej rojących się owadów wykazywano z obszarów Na Policy i Ostoja Babiogórska. Stabilna i jak na ten gatunek owada liczna populacja występuje na terenie Policy i Babiej Góry. Pojedyncze okazy odnotowano także na stanowisku zlokalizowanym w Ostoi Popradzkiej. Obecność gatunku na obszarze Tatry stwierdzono przede wszystkim na podstawie żerowisk. W badaniach w 2018 r. wartość wskaźnika "liczebność" uzupełniano o dane odnoszące się do tzw. tegorocznych żerowisk. Należy podkreślić, że niskie oceny tego wskaźnika nie są dokładnym miernikiem stanu populacji gatunku owada. Sichrawa karpacka należy do grupy owadów o skrytym trybie życia i krótkim okresie pojawu. Imagines można obserwować w terenie przez okres zaledwie 2-3 tygodni. Na ocenę wskaźnika ma także wpływ przyjęta metodyka badań. Porównując wyniki uzyskane w 2018 r. do badań z lat ubiegłych, można stwierdzić, że populacje sichrawy karpackiej na wszystkich 4 kontrolowanych obszarach są na stałym, stabilnym poziomie. Pogorszenie oceny dla obszaru Tatry jest spowodowane zmianami, jakie nastąpiły na wyznaczonych do monitoringu stanowiskach.

Zasiedlone krzewy

Wartość ogólna tego wskaźnika została określona dopiero po raz pierwszy na podstawie badań wykonanych w 2018 r. Liczba zasiedlonych krzewów (uwzględniano zarówno żerowiska czynne i opuszczone) wskazuje, że gatunek owada występuje na 4 obszarach od wielu lat. Ponadto populacje sichrawy karpackiej wydają się być na stałym, stabilnym poziomie. Naturalnie niewielkie wahania liczebności są naturalnym procesem i jak dotąd nie budzą żadnych obaw. Na skutek zmian jakie zaszły na stanowiskach zlokalizowanych na obszarze Tatry, teren ten należy objąć w przyszłości bardziej szczegółowym monitoringiem, włącznie z wyznaczeniem nowych stanowisk. Największą liczbę zasiedlonych krzewów stwierdzono na obszarach Na Policy i Ostoja Babiogórska. Uwzględniając wielkość obszaru i liczbę odnotowanych zasiedlonych krzewów Ostoja Popradzka tylko nieznacznie ustępuje jakością wymienionym obszarom.

Żerowiska czynne

Podczas badań w 2018 r. zgromadzono kolejną porcję danych dotyczących żerowisk wykonanych przez larwy slichrawy karpackiej. Na tej podstawie możliwe było określenie po raz pierwszy ogólnej oceny tego wskaźnika dla poszczególnych obszarów. Niskie oceny wskaźnika są wynikiem przyjętych założeń metodycznych. Po stwierdzeniu pierwszych żerowisk czynnych, przerywano dalsze badania na stanowisku w celu ochrony samego gatunku owada jak i jego siedliska. Liczba odnotowanych żerowisk czynnych podobnie jak i w przypadku "liczebności" jest dowodem na to, że slichrawa karpacka występuje na wszystkich 4 obszarach. Najliczniejsza populacja jest na Na Policy i Ostoi Babiogórskiej. Prawdopodobnie również w dobrym stanie jest populacja na terenie Ostoi Popradzkiej. Jednak w tym przypadku podobnie jak i na obszarze Tatry w następnym okresie należy wykonać bardziej szczegółowe badania monitoringowe. Dla obszaru Tatry powinny być wyznaczone nowe stanowiska, tak by lepiej móc charakteryzować w przyszłości stan populacji gatunku *P. excellens*.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Baza pokarmowa

Wartość tego wskaźnika na wszystkich 4 obszarach oceniono na poziomie FV lub U1. Pomimo słabszej oceny dla obszaru Tatry to wynik uzyskany na podstawie badań wykonanych w 2018 r. należy traktować jako dobry. Gorsza sytuacja na terenie Tatr jest spowodowana zmianami środowiskowymi. Mając na uwadze wielkość obszaru oraz niewielką liczbę monitorowanych stanowisk zły stan tego wskaźnika jest tylko pozorny. Zmiana w następnym okresie badań kontrolowanych stanowisk, powinna poprawić jego ogólną ocenę.

Dostępność miejsc rozrodu

Na wszystkich 4 obszarach wartość tego wskaźnika należy uznać za odpowiednią. Wskaźnika ten jest niestety mocno skorelowany z wieloma czynnikami (oddziaływaniami) zarówno z grupy czynników biotycznych i abiotycznych. Z tego też powodu jego wartość (ocena) może podlegać gwałtownym zmianom.

Konkurencja

Dla obszarów Na Policy, Ostoja Popradzka i Ostoja Babiogórska wskaźnik oceniono na U1. Zdecydowanie gorzej wypadają w ocenie stanowiska i tym samym cały obszar Tatry. Słaby wynik jest spowodowany zmianami, jakie zachodzą na tym terenie. Postępujący proces zamierania świerczyn w sposób bardzo gwałtowny obniża wartość wszystkich parametrów siedliska.

Spójność siedliska

Wskaźnik dla 3 obszarów oceniono na poziomie właściwym. Jedynie dla obszaru Tatry ma on niższą notę w wyniku zmian, jakie nastąpiły w ostatnich 5 latach na niemal wszystkich monitorowanych stanowiskach.

Warunki świetlne

Oceny i interpretacja podobna jak w przypadku wskaźnika "spójność siedliska".

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na obszarach Natura 2000

W pierwszym etapie badań, w latach 2006-2007 na obszarach gdzie stwierdzono występowanie gatunku *Pseudogauritina excellens* rozpoznano 7 potencjalnych oddziaływań. W kolejnym okresie badań, czyli w 2013 r. określono kierunek i zakres zmian dla wytypowanych wcześniej zagrożeń. Z kolei w 2018 r. listę zagrożeń nieznacznie zmodyfikowano wskazując tym razem na 9 oddziaływań, mających istotny wpływ na stan populacji i siedliska sichrawy karpackiej. Wszystkie rozpoznane oddziaływania uznano za czynniki wywierające negatywny wpływ na gatunek owada. Natomiast intensywność oceniono jako silną lub średnią. Łącznie na wszystkich 6 monitorowanych obszarach wyróżniono 12 oddziaływań. Można je zaklasyfikować do 7 głównych grup czynników. Są nimi: leśnictwo, konkurencja między różnymi gatunkami roślin, turystyka, wandalizm, kolekcjonowanie, zanieczyszczenie powietrza i czynniki abiotyczne. Oddziaływaniem, które wywiera wpływ na siedlisko i tym samym na stan populacji sichrawy karpackiej jest leśnictwo. Jakkolwiek większość stanowisk zlokalizowana jest na terenie albo Parków Narodowych albo rezerwatów przyrody to na skutek różnych innych czynników jak również obowiązujących planów zagospodarowania terenu, wykonywane są tam prace z zakresu leśnictwa. Naturalnie zakres prowadzonych prac leśnych jest znacznie mniej intensywny niż w typowych lasach gospodarczych, jednak na poszczególnych obszarach wskazywano wielokrotnie negatywny wpływ takich działań jak: usuwanie drzew, odnowienie lasu i inne zabiegi wynikające z zadań hodowli lasu. Należy zaznaczyć, że choć wymienione oddziaływania wywierają negatywny wpływ na występowanie sichrawy karpackiej na poszczególnych stanowiskach, to jednak ich negatywny wpływ można w znacznym stopniu ograniczyć, a nawet wyeliminować. Prowadząc ścinę drzew a później usuwając drewno z lasu wystarczy w większym stopniu chronić cenne okazy wiciokrzewu czarnego. Poprowadzenie szlaków zrywkowych w bezpiecznej odległości od grup *L. nigra* praktycznie eliminuje negatywne oddziaływania tego czynnika. Następną grupą oddziaływań, które wywierają ujemny wpływ na sichrawy karpacką to czynniki związane z turystyką. Niszczenie krzewów (wandalizm), czy też odławianie rojących się owadów lub pozyskiwanie fragmentów krzewów *L. nigra* do tzw. hodowli laboratoryjnej, w celu uzyskanie imagines gatunku owada (kolekcjonowanie) oddziałują w ograniczonym stopniu. Zagrożenie występuje praktycznie tylko wzdłuż szlaków turystycznych. Aktualnie obszarami zagrożonymi są Ostoja Babiogórska i Tatry. Najgroźniejszym oddziaływaniem, które rozpoznano na wszystkich obszarach i niestety zawsze ma silny, negatywny wpływ na stan siedliska (stan zdrowotny wiciokrzewu czarnego) jest konkurencja między różnymi gatunkami roślin. Czynnikiem ten w ostatnim okresie badań zyskał na znaczeniu szczególnie na obszarze Tatr. Ostatnią grupę zagrożeń stanowią czynniki pochodzenia antropogenicznego (zanieczyszczenia powietrza) oraz czynniki abiotyczne (osuszanie terenu, silny wiatr). Niestety ta grupa oddziaływań pozostaje poza jakakolwiek kontrolą. Niemożliwe jest również ich przewidywanie. W ostatnim okresie badań czynnik ten na obszarze Tatr miał najistotniejszy wpływ na stan siedliska oraz populacji sichrawy karpackiej. Za sprawą silnego i katastrofalnego w skutkach wiatru w grudniu 2013 r., zniszczeniu uległy niemal wszystkie monitorowane stanowiska na obszarze Tatr.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na obszarach Natura 2000

Na przestrzeni ostatnich 12 lat badań nad występowaniem oraz stanem populacji i siedliska sichrawy karpackiej, liczba przewidywanych zagrożeń utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Po pierwszym etapie badań zidentyfikowano 10 zagrożeń. W kolejnych okresach monitoringu liczba ta podlegała nieznacznym wahaniom a

wybrane oddziaływania były co najwyżej doprecyzowywane lub zastępowane innymi, odpowiadającymi aktualnym trendom. Wszystkie przewidywane zagrożenia (aktualnie 9) można przypisać do następujących kategorii: leśnictwo, kolekcjonowanie owadów, turystyka, zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska, konkurencja między gatunkami roślin. Rozpoznane zagrożenia za wyjątkiem „usuwanie podszytu” klasyfikowane są jako czynniki o oddziaływaniu negatywnym silnym lub słabym. Wymienione zagrożenie „usuwanie podszytu” traktowane jest jako zabieg pozytywny, który jeśli będzie wykonany we właściwy sposób w znacznym stopniu może przyczynić się do poprawy parametrów siedliska. Wspomniane parametry siedliska najmocniej kształtowane są przez leśnictwo i czynniki abiotyczne. Żle wykonane zadania z zakresu leśnictwa skutkują zamieraniem krzewów *Lonicera nigra*. Mogą również uruchamiać inne czynniki, które intensyfikują zmiany, np. usunięcie dużej liczby drzew zmienia warunki świetlne a to z kolei generuje większą konkurencję między gatunkami roślin. Ten układ zagrożeń jest aktualnie najistotniejszy z punktu widzenia występowania gatunku na wszystkich 4 obszarach, na których stwierdzono obecność gatunku *P. excellens*. Kolejnym ważnym czynnikiem jest wiatr. Jest on o tyle istotny, gdyż od wielu lat na terenie polskich Karpat postępuje proces zamierania świerczyn. Dodatkowo z powodu zmian klimatycznych proces ten przybiera na sile. W największym stopniu dotyczy on obszaru Tatry. Szkody powodowane przez turystykę oraz wandalizm odnotowano na obszarach Tatry i Ostoja Babiogórska. Ponadto ich negatywny wpływ dotyczy tylko stanowisk, które zlokalizowane są w pobliżu szlaków turystycznych.

III.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym alpejskim - na obszarach Natura 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na obszarach Natura 2000

Porównując wyniki uzyskane podczas badań w 2018 r. do wcześniejszych etapów prac monitoringowych wyraźne pogorszenie parametru "Populacja" ma miejsce na obszarze Tatry. Stan ten jest wynikiem zmian, jakie na skutek katastrofalnych wiatrów zaszły na niemal wszystkich wytypowanych do kontroli stanowiskach. Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że jest to jednak zmiana pozorna. Wytypowanie innych stanowisk oraz rozmieszczenie ich w wyższych partiach Tatr dostarczy w przyszłości bardziej wiarygodnych danych na temat stanu populacji gatunku owada. Jeśli jednak zamieranie drzewostanów świerkowych będzie postępowało tak gwałtownie jak w ostatnich 5 latach, to populacja sichrawy karpackiej na tym obszarze może być zagrożona. Na obszarach Ostoja Babiogórska i Ostoja Popradzka parametr ten oceniono na U1. Najlepszą ocenę, pozostającą na niezmiennym od wielu lat poziomie, przyznano populacji sichrawy karpackiej występującej na terenie Na Policy.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na obszarach Natura 2000

Na skutek zmian struktury wiekowej i gatunkowej lasów górskich, zachodzących w ostatnich kilkunastu latach na terenie Karpat parametr ten uległ znacznemu pogorszeniu. Aktualnie prawie wszystkim obszarom przyznano ocenę U1. Najgorsza sytuacja panuje na obszarze Tatry (U2).

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na obszarach Natura 2000

Ponieważ wszystkie monitorowane obszary zlokalizowane są na terenach objętych różnymi formami ochrony, perspektywy ochrony gatunku są właściwe. Zakres prowadzonych prac leśnych jest ograniczony do tzw. prac niezbędnych. Najgorsza sytuacja panuje obecnie na obszarze Tatry. Parametr ten oceniono jako zły, jednak należy pamiętać, że monitoring gatunku prowadzono na stanowiskach względnie łatwo dostępnych, zlokalizowanych w niższych fragmentach regla dolnego. Z powodu nieszczęśliwego zbiegu wypadków monitorowane powierzchnie zostały w 2013 r. niemal doszczętnie zniszczone przez silny wiatr.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie

Za wyjątkiem obszaru Tatry stan ochrony określono na poziomie U1. Niska ocena dla Tatr podyktowana jest zmianami, jakie zachodzą na tym obszarze na skutek oddziaływania różnych czynników abiotycznych.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku sichrawa karpacka Pseudogautina excellens- monitoring **skończony**

-	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000			Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>sichrawa karpacka</u> <u>Pseudogautina excellens</u> na poszczególnych obszarach Natura 2000											
			Poprzednio		Teraz		Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
			2006-2007	2013	2017		2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018	2006-2007	2013	2018
1.	PLC120001	Tatry	10	-	7	małopolskie	U1	-	U2	U1	-	U2	FV	-	U2	U1	-	U2
2.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	9	-	9	małopolskie	FV	-	U1	FV	-	U1	FV	-	FV	FV	-	U1
3.	PLH120012	Na Policy	1	-	1	małopolskie	-	-	FV	-	-	U1	-	-	FV	-	-	U1
4.	PLH120019	Ostoja Popradzka	-	-	1	małopolskie	-	-	U1	-	-	U1	-	-	FV	-	-	U1
5.	PLH120025	Małe Pieniny	1	-	1	małopolskie	XX	-	-	FV	-	-	FV	-	-	XX	-	-
						FV	1	-	1	2	-	-	3	-	3	1	-	-
						U1	1	-	2	1	-	3	-	-	-	1	-	3
						U2	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
						XX	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
						Suma obszarów	3	-	4	3	-	4	3	-	4	3	-	4

Uwagi: -

* Brak oceny oznacza, że w obszarze Natura 2000 nie badano stanowisk w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: brak

Inne uwagi: brak

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku sichrawa karpacka Pseudogaurotina excellens - monitoring skończony

Na badanych stanowiskach nie stwierdzono gatunków obcych.

Tab. 10A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach gatunku sichrawa karpacka Pseudogaurotina excellens z poprzednimi latami - monitoring skończony

Na badanych stanowiskach nie stwierdzono gatunków obcych.

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Na badanych stanowiskach nie stwierdzono gatunków obcych.

V. UWAGI DO METODYKI I EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Zastosowana w badaniach w 2018 r. metodyka wydaje się odpowiednia dla określania stanu gatunku. Nie proponuje się w niej istotnych zmian.

Proponowane modyfikacje zapisów w przewodniku:

1. Uzupełnienie tabeli waloryzacyjnej dla 2 wskaźników stanu populacji dla ocen U2:

- liczebność – ocena U2: 0-1

- żerowiska czynne – ocena U2: 0-1

2. W rozdziale Ocena stanu populacji należy wprowadzić poprawkę, że przy wyprowadzaniu takiej oceny na podstawie ocen wskaźników należy wziąć pod uwagę, że stwierdzenie czynnych żerowisk gatunku ma taki sam status, jak stwierdzenie imago. W związku z tym, w ocenie stanu populacji należy uwzględnić ocenę wskaźnika zasiedlone krzewy i wyższą z ocen dwóch pozostałych wskaźników (liczebność i żerowiska czynne).

Należy też wprowadzić zapis, że (1) jeśli nie stwierdzono gatunku na stanowisku w trakcie prac monitoringowych przez 3 sezony badawcze, to ocena stanu populacji musi być jednoznacznie określona jako zła U2 (a nie nieznana XX).

3. Złagodzenia zapisów odnośnie terminu obserwacji: Zaleca się wykonywania kontroli stanowisk albo w okresie rójki owada (od końca maja do końca lipca), albo w terminie sierpień-październik

Obserwacje nie muszą być prowadzone w okresie rójki (jak zalecano w przewodniku), ponieważ stwierdzenie czynnego żerowiska/żerowisk ma taki sam status, jak stwierdzenie imago. Konsekwentnie, w rozdziale Ocena stanu populacji należy zmienić zapis dotyczący wyprowadzania oceny parametru na podstawie ocen wskaźników, biorąc pod uwagę jednakowy status stwierdzeń czynnych żerowisk i postaci doskonałych gatunku.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na większości stanowisk nie prowadzi się działań ochronnych. Na kilku stanowiskach z zabiegów o charakterze ochronnym wymieniano patrolowanie terenu w okresie rójki. Były to stanowiska w Babiogórskim Parku Narodowym.

Proponowane działania ochronne: W okresie pojawu imagines, zaleca się częstszą kontrolę (patrowanie) stanowisk. Ponadto należy prowadzić prace wspierające wiciokrzew czarny poprzez usuwanie drzew lub krzewów z tzw. podszytu, podrostu, chroniąc tym samym bazę pokarmową dla sikhrawy karpackiej (działania dopuszczalne w ramach przyjętej metody ochrony lub po wydaniu stosownego zezwolenia przez organ do tego upoważniony). Podczas usuwania powalonych przez wiatr lub zamartwych drzew (świerków) zaleca się by chronić okazy wiciokrzewu czarnego. Szlaki zrywkowe powinny być wyznaczone w odległości kilku metrów od najcenniejszych okazów wiciokrzewu czarnego. W miejscach gdzie intensywnie rozwija się podrost bukowy lub rozrastają się okazy bzu czarnego, jarzębiny i innych gatunków drzew (świerk, jodła) należy prowadzić podkrzesywanie drzew lub nawet usuwać okazy roślin rosnące najbliżej cennych wiciokrzewów.

VII. INNE UWAGI

Brak.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperti lokalni badanych stanowisk gatunku sichrawa karpacka *Pseudogautina excellens* wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <i>sichrawa karpacka Pseudogautina excellens</i>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio		teraz
						w roku 2006-2007	w roku 2013	w roku 2018
1.	PLC120001	Tatry	małopolskie	4830	Brama Kantaka		Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
2.	PLC120001	Tatry	małopolskie	257	Dolina Filipka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
3.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	3	Górny Płaj 1	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
4.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4	Górny Płaj 2	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	-	-
5.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	5	Górny Płaj 3	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
6.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	6	Górny Płaj 4	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
7.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4832	Jaworzyna		Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
8.	PLC120002	Pieniny	małopolskie	4828	Kosarzyska		Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
9.	PLC120001	Tatry	małopolskie	258	Krokiew 1	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	-	-

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

10.	PLC120001	Tatry	małopolskie	259	Krokiew 2	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	-	-
11.	PLC120001	Tatry	małopolskie	260	Las Brzanówka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
12.	PLH120012	Na Policy	małopolskie	237	Na Policy	Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
13.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	7	Orawska Droga	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
14.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	8	Perć Akademików	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	-	-
15.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	9	Perć Przyrodników	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
16.	PLC120001	Tatry	małopolskie	262	Polana Kopka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
17.	PLC120001	Tatry	małopolskie	263	Polana Zazadnia	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
18.	PLC120001	Tatry	małopolskie	266	Przednia Kopka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
19.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4833	Przy Potoku	-	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
20.	PLH120019	Ostoja Popradzka	małopolskie	4829	Skałka	-	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
21.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	10	Skręt Ratowników	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	-	-
22.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4834	Szumiąca Woda	-	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa

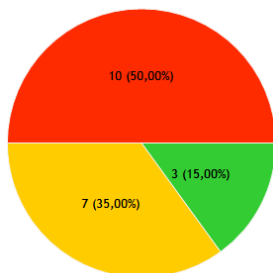
23.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	4831	Tablica	-	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Stanisław Szafraniec, Robert Rossa
24.	PLC120001	Tatry	małopolskie	268	Tarasówka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	-	-
25.	PLC120001	Tatry	małopolskie	269	Wściekły Żleb	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	Robert Rossa, Stanisław Szafraniec	Robert Rossa, Jakub Goczał
26.	PLH120025	Małe Pieniny	małopolskie	248	Wysokie Skałki	Robert Rossa	-	Robert Rossa
27.	PLC120001	Tatry	małopolskie	270	Zadnia Kopka	Robert Rossa, Cukier Bartłomiej	-	-
28.	PLH120001	Ostoja Babiogórska	małopolskie	11	Żmijowisko	Robert Rossa, Szafraniec Stanisław	-	-

* Brak wykonawcy oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym okresie prac.

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU

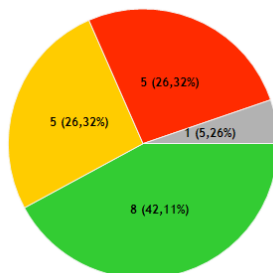
REGION ALPEJSKI

Populacja 2018

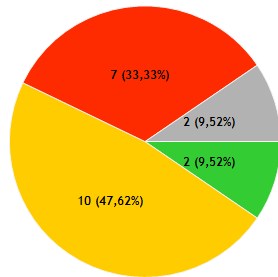
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Populacja 2013

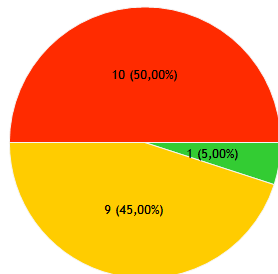
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Populacja 2006-2007

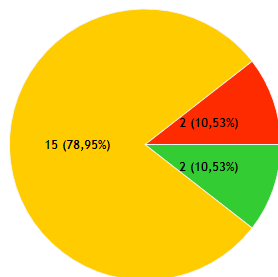
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2018

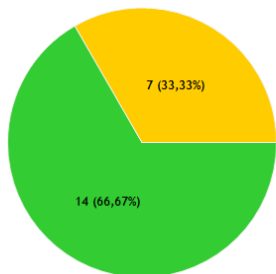
■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2013

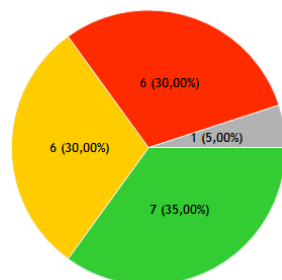
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

Siedlisko 2006-2007

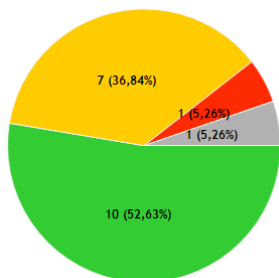
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

Perspektywy ochrony 2018

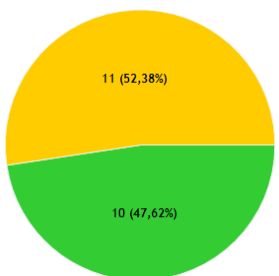
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznanym

Perspektywy ochrony 2013

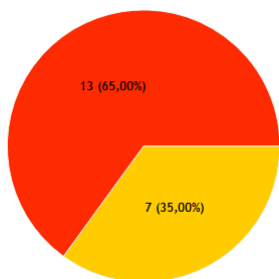
FV – stan właściwy   U1 – stan niezadowolający   U2 – stan zły   XX – stan nieznan

Perspektywy ochrony 2006-2007

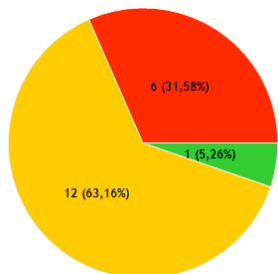
FV – stan właściwy   U1 – stan niezadowolający   U2 – stan zły   XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2018

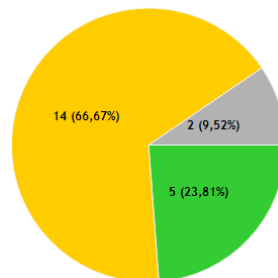
FV – stan właściwy U1– stan niezadowolający U2 – stan zły XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2013

FV – stan właściwy U1– stan niezadowolający U2 – stan zły XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2006-2007

FV – stan właściwy U1– stan niezadowolający U2 – stan zły XX – stan nieznan

Podsumowanie tekstowe:

Region alpejski

Populacja

W ostatnim okresie badań, czyli w przedziale czasowym między 2013 a 2018 r., odnotowano pogorszenie stanu populacji sичrawy karpackiej na wybranych stanowiskach. Największe negatywne zmiany stwierdzono na obszarze Tatry. Ponieważ niemal połowa ze wszystkich monitorowanych stanowisk zlokalizowana jest na tym obszarze, dlatego ogólny wynik parametru jest bardzo słaby. Niemniej jednak wiele wskazuje na to, że populacja na obszarze Ostoja Babiegórska, Na Policy i Ostoja Popradzka jest na stałym, stabilnym i zadawalającym poziomie. W przypadku Tatr należy wyznaczyć nowe stanowiska, aby móc ocenić rzeczywisty stan populacji sичrawy karpackiej.

W świetle wyników monitoringu stan populacji gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należy ocenić jako zły (U2).

Siedlisko

Podobnie jak w przypadku populacji gatunku owada, ocena tego parametru uległa wyraźnemu pogorszeniu. Głównym powodem tak dużej zmiany oceny w porównaniu do poprzednich okresów badań są zmiany, jakie nastąpiły w regionie dolnego regla na obszarze Tatr. Na skutek silnego wiatru uszkodzony zostały drzewostan główny na znacznym obszarze Doliny Kościeliskiej i Doliny Filipka. Niestety stanowiska sичrawy karpackiej wytypowane do monitoringu zlokalizowano na terenie tych dwóch dolin. Otrzymane wyniki z całą pewnością zaniżają ogólną ocenę, aby jednak móc rzetelnie określić stan populacji muszą być wyznaczone na obszarze Tatr nowe stanowiska.

W świetle wyników monitoringu stan siedlisk gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należy ocenić jako zły (U2).

Perspektywy ochrony

Przesunięcie znacznej części stanowisk do kategorii U2 jest spowodowane zmianami, jakie zaszły na obszarze Tatry. Podobnie jak w przypadku populacji i siedliska określona na podstawie przeprowadzonych badań ogólna ocena jest z całą pewnością zaniżona. Do takiej opinii skłania fakt, że niemal wszystkie stanowiska (wyjątek stanowi Ostoja Popradzka) znajdują się na terenach objętych różnymi formami ochrony (Parki Narodowe i rezerваты przyrody). Przyjęte i realizowane działania z zakresu ochrony są właściwe i pozwalają na prawidłowy rozwój populacji sичrawy karpackiej.

W związku z tym perspektywy ochrony gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim proponuje się ocenić jako właściwe (FV).

Ocena ogólna

W świetle wyników monitoringu stan gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należałoby ocenić jako zły (U2).

Jest to jednak ocena zaniżona. Głównie z powodu zmian, jakie nastąpiły na obszarze Tatr. Podobnie jest w przypadku parametrów opisujących populację i siedlisko. Odpowiednią oceną byłaby dla populacji - U1, a siedliska - FV. Uwzględniając wszystkie czynniki oddziałujące na siedlisko i populację siczawy karpackiej na poszczególnych stanowiskach, ale również terenach niepodlegających stałej kontroli, właściwszą ogólną oceną opartą o opinię ekspercką byłaby nota U1. Przewidując dalszy stan gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim na terenie Polski należy uważnie monitorować proces zamierania drzewostanów świerkowych. Tym samym określenie kierunku zmian populacji siczawy karpackiej na najbliższy 5 letni okres jest bardzo trudne.